

31 mai 2023

În timpul derulării programului Premiarea rezultatelor cercetării (PRECISI 2023) au fost sesizate o serie de probleme care pun sub semnul întrebării scopul și obiectivele acestei competiții, **una în care excelența în cercetare trebuie să primeze**. Numărul foarte mare de aplicații depuse de unii cercetători a atras atenția asupra unor situații speciale. Astfel, în urma analizei interne realizate de către comisiile de specialitate ale CNCS, au fost constatate o serie de situații și aspecte îngrijorătoare, precum: (a) publicarea într-un ritm accelerat, mult peste ritmul obișnuit al unor cercetători de vârf români și străini, ajungându-se până la performanța în care un autor a avut nevoie de doar 3-5 zile pentru publicarea unui articol; (b) implicarea superficială a unor autori în cercetarea propriu-zisă inclusă în articole, în mare parte doar pentru activități de „proofread, visualisation, validation”; (c) plata în regim „open acces” a lucrărilor cu autori în absolută majoritate străini (mai ales din state cu un nivel modest al cercetării) de către instituții din România, în condițiile în care autorul cu afiliere românească declarată a avut o contribuție minimală; (d) neclarități privind accesul la datele folosite în articole și expertiza deținută de autorul aplicant; (e) numărul mare de lucrări de tip „review”; (f) numărul mare de lucrări publicate, în regim cu taxă, în reviste deținute de aceeași editură; (g) publicarea de articole în reviste din domenii îndepărtate de specializarea autorului.

În contextul în care universitățile primesc finanțare suplimentară în funcție de publicații și unele își premiază angajații pentru publicații de acest tip, se constată că acest program a ajuns sursă considerabilă de venit personal pentru unii cercetători care se folosesc de vulnerabilitățile sistemului scientometric. Drept urmare, considerăm că este inacceptabil să încurajăm în continuare, prin programele de premiere a excelenței, astfel de practici reprobabile. Pentru exemplificare, este de remarcat faptul că un număr mare din articolele propuse la premiere **de către un singur cercetător** (64 din 86) sunt lucrări cu un singur autor din România, doar 15 sunt articole pentru care nu s-au plătit taxe de publicare „open acces”. În acest mod, s-a ajuns în situația în care o singură universitate a plătit într-un an pentru publicarea lucrărilor unui singur cercetător peste de 90.000 euro.

Astfel de situații au stârnit critici și reacții puternice și îndreptățite în mediul academic și în mass-media. CNCS a atras deja, cu mai multe ocazii, atenția asupra vulnerabilităților sistemului scientometric, relevante și pentru programul de premiere a publicațiilor. De pildă, în Comunicatul recent privind politica publicațiilor academice (<http://www.cncs-nrc.ro/wp-content/uploads/2016/12/Comunicat-CNCS.pdf>) am arătat că, alături de avantajele incontestabile oferite în evaluarea și ierarhizarea performanțelor academice, principiul scientometric implică nenumărate riscuri legate de posibilitatea manipulării acestuia.

În situația creată, CNCS consideră că singura cale de urmat este suspendarea competiției PRECISI 2023 și reluarea acesteia prin amendarea pachetului de informații, pe baza observațiilor primite de la comunitatea științifică și propunerilor rezultate în urma analizelor punctuale efectuate de către comisiile de specialitate ale CNCS. Printre măsurile avute în vedere se numără: (a) premierea doar a articolelor apărute în reviste de top din fiecare domeniu; (b) limitarea numărului articolelor premiate; (c) împărțirea sumei la numărul total de autori, indiferent de afiliere, și premierea cu suma rezultată în urma împărțirii doar a autorilor cu afiliere în România; (d) limitarea numărului sau excluderea de la premiere a articolelor de tip „review”.

Credem cu tărie că trebuie să premiem doar excelența! Programul de premiere ar trebui să includă, pe lângă valorile scientometrice (măsurabile inclusiv prin clasificările Clarivate ale revistelor), și valori morale, etice sau calitative suplimentare, pe care organizatorii competiției doresc să le promoveze.